Akceptuję:

Władysław Kosiniak-Kamysz

Władysław Kosiniak-Kamysz

Minister Pracy i Polityki Społecznej

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

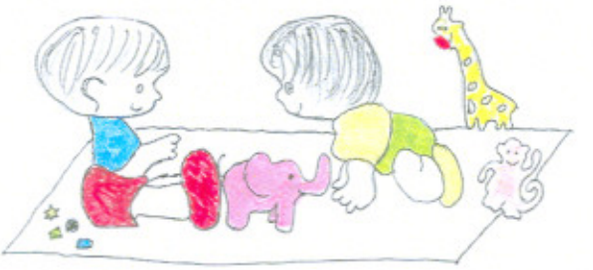

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

MALUCH

- edycja pierwsza 2013

Warszawa, luty 2013 r.

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH" z dniem ….. lutego 2013 r. przybiera następujące brzmienie:

I. Podstawa prawna Programu

Art. 62 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. Nr 45, poz. 235, z późn. zm.).

II. Cele Programu

Celem Programu jest realizacja polityki rodzinnej rządu odnoszącej się do wspierania rodziny w działaniach opiekuńczych nad małymi dziećmi poprzez:

- stworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanych instytucji opiekuńczo-edukacyjnych dla dzieci w wieku do lat 3 (w wyjątkowych przypadkach do lat 4), zwanych w dalszej części Programu również „małymi dziećmi",
- poprawę standardów funkcjonowania instytucji opieki nad małymi dziećmi,
- umożliwienie rodzicom i opiekunom dzieci podjęcie aktywności zawodowej,
- wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu instytucji opiekuńczo - edukacyjnych dla małych dzieci, zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności,
- zapewnienie każdemu potrzebującemu małemu dziecku miejsca w instytucji opieki do czasu osiągnięcia poziomu rozwoju i umiejętności niezbędnych do edukacji przedszkolnej.

Program „Maluch" wpisuje się w zadania wynikające m.in. z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020 (Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, Priorytetowe kierunki interwencji publicznej II.4.1. Zwiększenie aktywności zawodowej oraz II.4.2.

Poprawa jakości kapitału ludzkiego; Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna, Cel III.1. Integracja społeczna, Priorytetowy kierunek interwencji publicznej III.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym),

- Strategii polityki społecznej na lata 2007-2013 (Priorytet 1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.),
- Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020" (Działanie 3 Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, poddziałanie 3.1: Nowoczesny rynek pracy),
- złożonej przez Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska deklaracji o zapewnieniu w 2015 roku każdemu potrzebującemu dziecku w wieku do lat 5 miejsca w instytucji opieki nad dziećmi.

Podjęcie działań na rzecz godzenia pracy zawodowej z opieką nad dziećmi jest spełnieniem zobowiązania Polski do realizacji celów *Strategii Europa 2020*, która jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działania Unii Europejskiej w obszarze rozwoju społeczno-ekonomicznego. Jednym z celów *Strategii* jest wzrost aktywności zawodowej. Dla jego osiągnięcia UE postuluje m.in. stosowanie różnorodnych rozwiązań ułatwiających podejmowanie i utrzymywanie aktywności na rynku pracy, dzięki możliwości godzenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi. Ponadto jednym z zaleceń Rady Unii Europejskiej w stosunku do Polski z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie Krajowego Programu Reform jest podjęcie działań dotyczących wzmocnienia wysiłków na rzecz podwyższenia wskaźnika przyjmowania dzieci do placówek opieki nad najmłodszymi dziećmi. Program MALUCH jest jednym ze środków umożliwiających realizację tych postulatów i zaleceń.

Oprócz programu MALUCH, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dla realizacji ww. celów wykorzystuje środki Unii Europejskiej. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 ogłoszone były konkursy, w których możliwe było pozyskanie środków finansowych z przeznaczeniem na rozwijanie systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Analogiczne działania przewidziane są dla kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

III. Zakładane efekty Programu

Skierowany do Sejmu dn. 25 stycznia 2013 r. projekt zmian w *ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*, który powinien wejść w życie w trakcie 2013 r., zmieni m.in. zakres działania Programu. Po nowelizacji ustawy zakładane są zmiany w Programie, a następnie ogłoszenie drugiej edycji konkursu w 2013 r.

W całym 2013 r., po wprowadzeniu zmian w Programie, spodziewany jest przyrost nowych miejsc w instytucjach opieki nad małymi dziećmi na poziomie 8 tys. miejsc, z tego 3 tys. miejsc w instytucjach niepublicznych (osób fizycznych i innych uprawnionych podmiotów). Ponadto rozszerzenie programu na dofinansowanie bieżących kosztów funkcjonowania instytucji powinno zaowocować utrzymaniem wszystkich dotychczas utworzonych miejsc.

IV. Finansowanie Programu

Program w 2013 r. finansowany będzie ze środków budżetu państwa w wysokości 90 mln zł ujętych w *ustawie budżetowej na rok 2013* w rezerwie

celowej część 83, poz. 58 - *Środki na realizację zadań wynikających z ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*. Dysponentami środków budżetowych na dotacje przyznawane w ramach Programu są Wojewodowie, którzy w pierwszej edycji Programu 2013 r. przekazują dotacje gminom - na podstawie porozumień w sprawie dofinansowania zadań własnych gminy.

Kwoty przeznaczone na poszczególne edycje i działania Programu w 2013 r. realizowane w trybie konkursowym, podawane będą wraz z ogłoszeniami konkursowymi.

V. Adresaci Programu

Pierwsza edycja Programu w 2013 r. jest adresowana do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego, w których istnieje potrzeba rozwoju instytucji opieki nad małymi dziećmi, ze względu na niezaspokojone potrzeby społeczności lokalnych w zakresie dostępności miejsc w tego typu instytucjach. Przy kwalifikowaniu beneficjentów Programu będą brane pod uwagę następujące kryteria:

- tworzenie nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi,
- niezaspokojone w gminie zapotrzebowanie na miejsca w instytucjach opieki nad małym dzieckiem, w relacji do liczby dzieci w wieku do 3 lat w gminie,
- liczba planowanych w ofercie miejsc w instytucji opieki nad małym dzieckiem w relacji do niezaspokojonego zapotrzebowania na terenie gminy,
- podatkowe dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wskaźnik G),
- wysokość wnioskowanej dotacji celowej na 1 dofinansowywane miejsce,
- kontynuacja projektu zakwalifikowanego do Programu w roku ubiegłym,
- forma opieki nad dziećmi (z preferencjami dla opiekuna dziennego).

VI. Podmioty uczestniczące w realizacji Programu oraz ich zadania

1. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
   - ogłoszenie konkursu,
   - określenie regulaminu konkursu, wzoru oferty, zaleceń do porozumienia zawieranego pomiędzy wojewodą a gminą i wzorów sprawozdań z realizacji Programu,
   - udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach konkursu, a także ich interpretacja,
   - ostateczny wybór ofert spośród zakwalifikowanych przez wojewodów propozycji złożonych przez gminy, ogłoszenie wyników - listy podstawowej i listy rezerwowej,
   - wniosek do Ministra Finansów o rozdysponowanie środków do budżetów wojewodów odpowiednio do ostatecznego wyboru ofert,
   - analiza sprawozdań wojewódzkich z realizacji Programu,
   - sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu,
   - monitorowanie ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.
2. Wojewodowie:
   - udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach konkursu,
   - kwalifikacja ofert gmin,
   - przekazanie list zakwalifikowanych ofert do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
   - wnioskowanie do Ministra Finansów, wraz z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, o środki budżetowe odpowiednio do ostatecznego wyboru ofert,
   - podpisywanie porozumień z gminami,
   - przekazanie środków do gmin,

- analiza sprawozdań z realizacji Programu,
- rozliczenie dotacji,
- przekazanie do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sprawozdania wojewódzkiego z realizacji Programu,
- kontrola i nadzór nad realizacją Programu w województwie,
- monitorowanie ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.

3. Jednostki samorządu terytorialnego - gminy:
- złożenie oferty,
- realizacja zadań zgodnie z podpisanymi porozumieniami,
- rozliczenie dotacji,
- utrzymanie ciągłości działania miejsc dofinansowanych z dotacji, zgodnie z Programem i podpisanym porozumieniem,
- przekazanie do Wojewody sprawozdania z realizacji zadania dotowanego z Programu (przy zadaniach dwuletnich – także sprawozdania z wykorzystania dotacji) oraz sprawozdań z funkcjonowania miejsc dofinansowanych z Programu w okresie monitorowania trwałości projektu.

VII. Zasady dofinansowania zadań

Przedmiotem dofinansowania są:

1) wyposażenie oraz prace wykończeniowe w budynkach (lokalach), przeznaczonych na utworzenie, organizację i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla małych dzieci,
2) adaptacja istniejących budynków (lokali) z przeznaczeniem na utworzenie, organizację i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi,

3) budowa lub zakup nowych budynków (lokali) z przeznaczeniem na utworzenie, organizację i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi,
4) organizacja nowych miejsc opieki u dziennych opiekunów oraz zapewnienie ich funkcjonowania,
5) zapewnienie funkcjonowania nowych miejsc opieki utworzonych w 2013 r. z udziałem Programu,
6) zapewnienie funkcjonowania nowych miejsc opieki utworzonych lub organizowanych w 2013 r. bez udziału Programu,
7) zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki utworzonych w okresie od dnia wejścia w życie *ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* do dnia 31 grudnia 2012 r.

Wybudowanie nowego obiektu, zakup nieruchomości lub adaptacja budynku (lokalu) znajdującego się w zasobach gminy, a także prace wykończeniowe w budynkach (lokalach), z przeznaczeniem na organizację powstających instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, o ile stanowią wydatki majątkowe, mogą dotyczyć budynków i lokali znajdujących się w zasobach gminy. Wyposażenie związane ze świadczeniem usług opiekuńczych, nabyte ze środków dotacji, stanowi majątek gminy.

Dopuszcza się adaptację lokalu lub budynku nieznajdującego się w zasobach gminy na instytucję opieki nad dziećmi, a także niezbędne prace przystosowawcze (np. prace wykończeniowe), o ile poniesione na ten cel wydatki nie stanowią wydatków majątkowych.

Standardy odnośnie:

1) wymagań lokalowych i sanitarnych dotyczących żłobków i klubów dziecięcych,
2) opieki i edukacji, według których będzie sprawowana opieka nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych i przez dziennego opiekuna,
3) jakości wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych

- muszą być zgodne z warunkami i standardami jakości zawartymi w *ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. Nr 45, poz. 235) oraz w aktach wykonawczych do ustawy.

Udział budżetu państwa w dofinansowaniu zakwalifikowanej oferty wynosi nie więcej niż 50% wartości kosztów realizacji zadania. W przypadku instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi lub wymagającymi szczególnej opieki, udział budżetu państwa w dofinansowaniu zakwalifikowanej oferty wynosi nie więcej niż 70% wartości kosztów realizacji zadania. Termin wykorzystania dotacji nie może być dłuższy niż do dnia 31 grudnia roku budżetowego, w którym udzielana jest dotacja.

Wysokość dofinansowania zadań polegających na utworzeniu nowych miejsc uzależniona jest od rodzaju instytucji (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun), przedmiotu dofinansowania, świadczenia opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub wymagającymi szczególnej opieki, a także od liczby miejsc w projektowanej lub funkcjonującej instytucji. W przypadku zadań polegających na dofinansowaniu kosztów funkcjonowania wysokość dofinansowania uzależniona jest od liczby dofinansowywanych miejsc i formy instytucji, z wyodrębnieniem instytucji przystosowanych do zapewnienia opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub wymagającymi szczególnej opieki. Limity dotacji publikowane są w regulaminie konkursu na realizację Programu.

Gmina objęta dofinansowaniem z Programu zobowiązuje się do zapewnienia funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi powstałych lub dofinansowanych z udziałem środków z Programu przez minimalny okres trwałości projektu, określony w ogłoszeniu konkursowym. W przypadku miejsc utworzonych z udziałem Programu, minimalny okres trwałości projektu nie może być krótszy niż 2 lata. W przypadku dofinansowania z Programu tylko kosztów funkcjonowania, minimalny okres trwałości projektu nie może być krótszy niż 1 rok.

Przy realizacji zadań mają zastosowanie przepisy o zamówieniach publicznych.

VIII. Warunki i zasady składania ofert do Programu

Wybór beneficjentów programu odbywa się w drodze **konkursu ofert:**

- ogłoszenie konkursowe zamieszczane jest na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- ofertę składa wyłącznie gmina do właściwego Wojewody, zgodnie z wzorem oferty stanowiącym załącznik do ogłoszenia konkursowego oraz z warunkami zawartymi w ogłoszeniu,
- gmina zapewnia wkład finansowy wskazany w zasadach dofinansowania zadań,
- gmina w ofercie zobowiązuje się do zapewnienia odpowiedniej obsady kadrowej przy realizacji zadań i w instytucjach opieki nad małymi dziećmi objętych dofinansowaniem z Programu,
- dopuszczalne jest ubieganie się o dofinansowanie realizacji więcej niż jednego przedmiotu dofinansowania, określonego w rozdziale VII.